

Cuprins

<i>Nota traducătorului</i>	5
Prefața.....	7
Capitolul I	9
Capitolul II	24
Capitolul III.....	41
Capitolul IV	55
Capitolul V	71
Capitolul VI.....	84
Capitolul VII.....	93
Capitolul VIII.....	106
Capitolul IX.....	121
Capitolul X	132
Capitolul XI.....	142
Capitolul XII.....	164
Capitolul XIII.....	172
Capitolul XIV.....	180
Capitolul XV.....	193
Capitolul XVI.....	203
Capitolul XVII.....	213
Capitolul XVIII.....	220
Capitolul XIX.....	230
Capitolul XX.....	241

OSCAR
WILDE

Portretul lui
Dorian Gray

Traducere și note
de Magda Teodorescu

POLIROM
2012

— Ei bine, sunt pedepsit pentru asta, Dorian – sau voi fi într-o bună zi.

— Nu știu ce vrei să spui. Ce vrei, de fapt?

— Îl vreau pe acel Dorian Gray pe care îl pictam, spuse artistul cu tristețe.

— Basil, spuse băiatul, ducându-se lângă el și punându-i mâna pe umăr, ai venit prea târziu. Ieri, când am auzit că Sibyl Vane s-a sinucis...

— S-a sinucis? Doamne sfinte! nu e nici o îndoială în legătură cu asta? strigă Hallward, uitându-se la el cu o expresie de oroare în ochi.

— Dragul meu Basil! Bineînțeles că nu crezi că a fost un accident banal? Desigur că s-a sinucis.

Bărbatul cel vârstnic își îngropă fața în palme.

— Ce înfricoșător, murmură el, cutremurat de un fior.

— Nu, spuse Dorian Gray, nu-l nimic înfricoșător în asta. Este una dintre cele mai mărețe tragedii romantice ale epocii. De regulă, cei care joacă teatru au existențe anoste. Sunt soți buni, soți credincioase, sau ceva de genul acesta – oricum, sunt plicticoși. Știi ce vreau să spun – virtutea burgheză cu tot ce o înconjoară. Ce deosebită a fost Sibyl! Ea și-a trăit cea mai frumoasă dintre tragedii. Întotdeauna a fost eroină. În ultima seară în care a jucat – în seara în care ai văzut-o – a jucat prost pentru că întâlnise realitatea dragostei. Când și-a dat seama de irealitatea ei, a murit, la fel de bine cum ar fi putut și Julieta să moară. A revenit în sfera artei. Există ceva de martir în ea. Moartea ei are întreaga inutilitate patetică a martiriului, întreaga lui frumusețe risipită. Dar, cum spuneam, să nu crezi că nu am suferit. Dacă ai fi venit ieri, la o anumite oră – în jur de cinci și jumătate, poate, sau șase fără un sfert – m-ai fi găsit în lacrimi. Nici Harry, care a fost aici și care mi-a adus vestea, nu și-a dat seama prin ce treceam. Am suferit enorm. Apoi a trecut. Nu pot repeta o emoție. Nimeni nu poate, cu excepția sentimentailor. Iar tu ești groaznic de nedrept, Basil. Vii aici să mă consolezi. Încântător din partea ta. Mă găsești deja

consolat și devii furios. Ce mult semeni cu cineva căruiă îi place să compătimizească! Îmi amintești de o poveste – mi-a spus-o Harry – despre un anume filantrop care și-a irosit douăzeci de ani din viață încercând să aline o durere sau alta sau să îndrepte o anume lege nedreaptă – am uitat despre ce era vorba cu exactitate. În cele din urmă a reușit și dezamăgirea lui a fost fără margini. Nu mai avea absolut nimic de făcut, a murit de *ennui*, a devenit un mizantrop în toată regula. Și, în afară de asta, dragul meu, Basil bătrâne, dacă vrei neapărat să mă consolezi, învață-mă mai curând să uit ce s-a întâmplat sau să văd acest lucru dintr-un punct de vedere artistic just. Nu oare Gautier scria despre *la consolation des arts*? Îmi amintesc că am luat o cărțuie legată în piele de vițel într-o zi pe când mă aflam în atelierul tău și am dat peste această expresie superbă. Ei bine, nu semănă cu acel tânăr despre care mi-ai spus pe când ne aflam împreună la Marlow, acela care obișnuia să spună că satinul galben te poate consola de toate mizeriile vieții. Îmi plac lucrurile frumoase pe care le poți atinge și mânuși. Vechi brocarturi, bronzuri înverzite, lucrări lăcuite, fildeșuri sculptate, ambiante luxoase, luxul, pompa – poți obține multe de la toate acestea. Dar pentru mine contează mai mult temperamentul artistic pe care îl creează sau, oricum, îl aduc la lumină. A deveni spectatorul propriei vieți, cum spune Harry, înseamnă să evadezi din calea suferinței vieții. Știu că te surprinde că îți vorbesc astfel. Nu ți-ai dat seama cum am evoluat. Pe vremea când m-ai cunoscut eram un școlar. Acum sunt bărbat. Am noi pasiuni, noi gânduri, noi idei. Sunt altul, dar asta nu înseamnă că trebuie să mă placi mai puțin. M-am schimbat, dar tu trebuie să-mi rămâi mereu prieten. Desigur că țin foarte mult la Harry. Dar știu că tu ești mai bun decât el. Nu ești mai puternic – ți-e teamă prea mult de viață – dar ești mai bun. Și ce fericiți ne simțeam împreună! Nu mă părăsi, Basil, și nu te certa cu mine. Sunt cum sunt. Nu mai e nimic de adăugat.

Pictorul se simți mișcat într-un mod ciudat. Băiatul îi era foarte drag, iar personalitatea lui fusese momentul de răscruce al propriei arte. Nu mai suporta ideea de a-i face reproșuri. La urma urmelor, indiferența lui era probabil o stare trecătoare. Caracterul lui avea alăteia părți bune, atâta noblețe.

— Ei bine, Dorian, spuse el în cele din urmă, cu un zâmbet trist, nu-ți voi mai vorbi despre acest lucru oribil de acum încolo. Sper doar ca numele tău să nu fie menționat în legătură cu această afacere. Ancheta va avea loc în după-amiaza asta. Te-au chemat?

Dorian clătină din cap și pe fața lui trecu o expresie de iritare la auzul cuvântului „anchetă”. Toate aceste lucruri aveau în sine ceva brutal și vulgar.

— Nu-mi cunosc numele, răspunse el.

— Dar ea nu-l știa?

— Nu-mi știa decât numele de botez și sunt sigur că nu l-a spus nimănui. Odată mi-a spus că toți sunt curioși să afle cine sunt, iar ea le spunea invariabil că mă cheamă Făt-Frumos. Frumos din partea ei. Trebuie să-mi faci un portret al lui Sibyl, Basil. Aș vrea ca într-adevăr să am ceva mai mult de la ea decât amintirea câtorva săruturi și a câtorva cuvinte patetice, frânte.

— Voi încerca să fac ceva, Dorian, dacă asta ți-ar face plăcere. Dar trebuie să vii tu însuși să-mi mai pozezi. Nu mă pot descurca fără tine.

— Nu-ți mai pot poza, Basil. E imposibil! exclamă el, trăgându-se înapoi.

Pictorul se uită lung la el.

— Băiete, dar ce prostie! strigă el. Vrei să spui că nu-ți place ce am făcut? Unde e portretul? De ce ai pus paravanul în fața lui? Lasă-mă să mă uit la el. E cel mai bun lucru pe care l-am făcut vreodată. Dă, te rog, paravanul la o parte, Dorian. E pur și simplu rușinos că servitorul tău mi-a ascuns opera în acest mod. De cum am intrat mi-am dat seama că încăperea arată altfel.

— Servitorul nu are nimic de a face cu asta, Basil. Doar nu-ți imaginezi că-l las să-mi aranjeze

camera? Uneori îmi aranjează florile – atât. Nu, eu însumi am făcut-o. Lumina bătea prea tare asupra portretului.

— Prea tare! Cu siguranță, nu, dragul meu! Este așezat într-un loc admirabil. Dă-mi voie să-l văd. Și Hallward se îndreptă spre colțul camerei.

Un strigăt de teroare leși din gura lui Dorian Gray care se repezi să ajungă între pictor și paravan.

— Basil, spuse el, iar fața îi era palidă, nu trebuie să te uiți la el. Nu vreau să faci acest lucru.

— Să nu mă uit la propria operă! nu ești serios. De ce să nu mă uit la el? exclamă Hallward râzând.

— Pe cuvântul meu de onoare, Basil, dacă vei încerca să te uiți la el, nu voi mai vorbi cu tine cât voi trăi. Vorbesc foarte serios. Nu-ți dau nici o explicație și nici tu nu trebuie să o ceri. Dar, ține minte, dacă vei atinge acest paravan, totul s-a sfârșit între noi.

Hallward rămase ca trăsnet. Se uita la Dorian Gray absolut uimit. Nu-l văzuse niciodată într-o astfel de stare. Bălatul era de fapt palid de furie. Măinile îi erau inceleștate iar pupilele ochilor semănau cu niște discuri de foc albastru. Tremura tot.

— Dorian!

— Nu mai spune nimic!

— Dar ce s-a întâmplat? Sigur că nu mă voi uita la el, dacă nu vrei, spuse el pe un ton destul de rece, răsucindu-se pe călcâie și îndreptându-se spre fereastră. Dar, într-adevăr, mi se pare absurd să nu am voie să-mi văd propria operă, mai cu seamă că am de gând s-o expun la Paris în toamnă. Va trebui să-i mai aplic un strat de lac înainte, așa că trebuie s-o văd într-o bună zi, și de ce nu azi?

— Să o expui? Vrei s-o expui? exclamă Dorian Gray, și o ciudată undă de teroare i se strecură în trup. I se va arăta lumii secretul lui? Vor căsca oamenii ochii la misterul vieții lui? Era imposibil. Ceva – și el știa ce – trebuia făcut.

— Da, sper că nu ai nimic de obiectat. George Petit va strânge cele mai bune tablouri ale mele

pentru o expoziție specială în Rue de Seze, care se va deschide în prima săptămână din octombrie. Portretul va sta acolo doar o lună. Aș vrea să cred că nu-ți va fi greu să te desparți de el în această perioadă. De fapt, vei fi plecat din oraș. Iar dacă-l ascunzi după paravan, înseamnă că nu ți-l prea mult la el.

Dorian Gray își trecu mâna peste frunte. Era acoperită cu stropi de sudoare. Se simțea la limita unui pericol groaznic.

— Acum o lună mi-ai spus că nu-l vei expune niciodată, strigă el. De ce te-ai răzgândit? Voi, cei care pretindeți că sunteți constanți, aveți capricii ca toți ceilalți. Singura diferență e că aceste capricii ale voastre sunt fără sens. Nu se poate să fi uitat că m-ai asigurat solemn că pentru nimic în lume nu-l vei trimite la vreo expoziție. Și lui Harry i-ai spus același lucru. Se opri brusc și ochii i se luminară. Își aminti că lordul Harry îi spusese cândva, pe jumătate serios, pe jumătate în glumă: „Dacă vrei să petreci un sfert de oră straniu, fă-l pe Basil să-ți spună de ce nu vrea să expună portretul. Mie mi-a spus de ce și pentru mine a fost o adevărată revelație”. Da, probabil că Basil are și el secretul lui. Îi va întreba și va încerca să rezolve situația.

— Basil, spuse el, apropiindu-se suficient de el și privindu-l drept în față, fiecare dintre noi avem un secret. Spune-mi-l pe-al tău și ți-l voi spune pe-al meu. Din ce motiv refuzai să expui portretul?

Pictorul se cutremură fără voie.

— Dorian, dacă ți-l voi spune, poate că m-ai plăcea mai puțin decât acum și cu siguranță ai râde de mine. N-aș suporta nici una din ipostaze. Dacă tu dorești să nu mă mai uit la portretul tău niciodată, sunt dispus să o fac. Te vei uita tu la el în locul meu. Dacă dorești ca opera cea mai bună pe care am făcut-o vreodată să fie ascunsă lumii, voi fi mulțumit. Prietenia ta îmi e mai dragă decât orice glorie sau reputație.

— Nu, Basil, trebuie să-mi spui, insistă Dorian Gray. Cred că am dreptul să știu. Teroarea i se risipise și

curiozitatea îi luase locul. Era hotărât să descopere misterul lui Basil Hallward.

— Să ne așezăm, Dorian, spuse pictorul, părând tulburat. Să ne așezăm. Și răspunde-mi la o întrebare. Ai observat ceva curios la portret? – ceva care la început nu te-a frapat, dar ți s-a revelat apoi brusc?

— Basil! strigă băiatul încleștându-și mâinile tremurătoare pe brațele scaunului și privind la el cu ochi infricoșați, ulmiți.

— Văd că ai observat. Nu vorbi. Așteaptă să-ți spun ce am de spus. Dorian, din momentul în care te-am întâlnit, personalitatea ta a avut o influență extraordinară asupra mea. Sufletul, mintea, forța mea au fost dominate de tine. Pentru mine ai devenit încarnarea aceluiași ideal a cărui amintire ne bântuie pe noi, artiștii, ca un vis inefabil. Te-am divinizat. Am devenit gelos pe oricine îți vorbea. Am vrut să te am numai pentru mine. Eram fericit numai când eram cu tine. Când nu erai cu mine, erai totuși prezent în arta mea... Desigur, nu ți-am dat nici un indiciu niciodată. Ar fi fost imposibil. Nu ai fi înțeles. Eu însumi nu înțelegeam. Știam doar că mă întâlneam cu perfecțiunea față în față și că lumea devenise în ochii mei minunată – mult prea minunată, poate, pentru că în asemenea divinizări nebunești există întotdeauna un pericol, pericolul de a le pierde, care nu este mai mic decât acela de a le păstra... Au trecut săptămâni în șir iar eu deveneam din ce în ce mai absorbit de personalitatea ta. Apoi a apărut o nouă întorsătură. Te desenaseam în chip de Paris, într-o armură fragilă, și ca Adonis în haină de vânător și lance șlefuită de vier. Încoronat cu flori de lotus grele, stăteai la prova barjei lui Adrian, privind lung apa verde și tulbure a Nilului. Te plecai peste apa nemișcată a unui iaz dintr-o pădure grecească și vedeai în argintul tăcut al apei minunea propriului chip. Și erai ceea ce arta însăși ar trebui să fie, adică inconștientă, ideală și distantă. Într-o zi – și uneori mă gândesc la faptul că a fost o zi fatală –